

Hjem > Kartoffelafgiftsfonden > 2014 > Videnbase og specialrådgivning > Fund af kartoffelbrok i en mark med stivelseskartofler

Fund af kartoffelbrok i en mark med stivelseskartofler

NaturErhvervstyrelsen har netop konstateret et fund af kartoffelbrok i en afgrænset stivelsesmark i Jylland med særlig anstrengt sædskifte. Kartoffelafgiftsfonden

Fund af kartoffelbrok i Midtjylland

NaturErhvervstyrelsen har netop konstateret et fund af kartoffelbrok i en afgrænset stivelsesmark i Jylland med særlig anstrengt sædskifte. NaturErhvervstyrelsen har i samarbejde med KMC iværksat sin beredskabsplan for plantesundhed, som er med til at sikre, at der ikke sker spredning af smitte fra den pågældende mark.

Kartoffelbrok

Kartoffelbrok forårsages af en såkaldt algesvamp kaldet *Synchytrium endobioticum*, og som navnet antyder, er en mellemting mellem en alge og en svamp.

Billede 1-2. Smittede knolde har et meget karakteristisk udseende i form af "blomkålslignende" udvækster på knolde og udløbere.

Ved kraftige angreb kan også stænglen angribes. Kartoffelbrok kan forveksles med pulverkurv og såkaldt "pseudokartoffelbrok", som skyldes en fysiologisk defekt. Ved mikroskopering af brokknuderne ses dog tydeligt vintersporerne i cellerne. Kartoffelbrok er hidtil fundet i fem forskellige racer 1, 2, 6, 8 and 18, hvoraf race 1 var den først fundne, og den race hvor der findes flest resistente sorter. Kartoffelbrok findes i landene omkring os: Sverige, Tyskland, Holland og især Polen og dette i form af de "nye" racer 2, 6, 8 og 18. Kartoffelbrok kan på grund af sine hårdføre hvilelegemer overleve jorden i op til 40-50 år, og sporerne kan spredes med jord og knolde mellem marker. Hvilelegemerne (vintersporangier) kan desuden passere gennem fordøjelsessystemet og spredes med husdyrgødning.

Danmark har været fri for kartoffelbrok siden 1981, primært på grund fastholdelse af blandt andet kartoffelmeristemprogrammet, den tvungne udskiftning af læggekartofler og et fornuftigt sædskifte, men den intensiverede stivelseskartoffelavl har ført til mere anstrengte sædskifter på nogle bedrifter, som formodentlig er årsagen til det nylige fund.

Sygdommen

Sygdommen fremmes af kold og våd jord. Algesvampen overlever ved nogle hårde og resistente hvilelegemer, som frigør mobile zoosporer i jorden (ligesom kartoffelskimmel), når temperaturen er over 8 °C. Indeni cellerne dannes nye såkaldte sommersporangier, og cellerne vokser og danner "kræftknuder" i primært knolde og udløbere, inden der i forbindelse med afmodning igen dannes hårde og modstandsdygtige hvilelegemer. Der er ingen bekæmpelsesmuligheder andet end brug af resistente sorter.

Hvad sker der, når der konstateres brok?

Kartoffelbrok er en karantænesygdom, og ved fund af kartoffelbrok er der anmeldelsespligt til NaturErhvervstyrelsen (NAER). NAER kan pålægge avleren dyrkningsmæssige begrænsninger og indføre en sikkerhedszone, som danner en naturlig afgrænsning af det angrebne areal. I sikkerhedszone må der kun anvendes resistente sorter, mens der i det angrebne areal ikke må avles kartofler. Mange af de resistente sorter er stivlessorter, som kan have et lidt lavere udbyttepotentiale sammenlignet med almindeligt dyrkede sorter.

Kontakt din lokale rådgivningsvirksomhed, hvis du vil vide mere om dette emne.